

Ορισμός

Είναι η αντίληψη διαχωρισμού και διακρίσεων σε βάρος ατόμων/ομάδων/εθνών με κριτήριο ορισμένα χαρακτηριστικά τους (φύλο, φυλή, εθνικότητα, κοινωνική τάξη, επάγγελμα κ.λπ.).

Φαινόμενα/δείγματα ρατσισμού

Φυλετικού

1. η αρνητική αντιμετώπιση
 - των μειονοτήτων
 - των μεταναστών
2. η αναβίωση του φασισμού και του ναζισμού
3. οι εθνικιστικές αντιλήψεις
4. η άνιση αντιμετώπιση των εγχρώμων σε πολλές χώρες
5. ο αντισημιτισμός

Κοινωνικού

1. η αντιμετώπιση των περιθωριακών και άλλων κοινωνικών ομάδων (ναρκομανών, αποφυλακισμένων, φορέων - ασθενών με AIDS κ.λπ.)
2. ο θρησκευτικός και ιδεολογικός ρατσισμός
3. οι διακρίσεις αναφορικά με τη θεώρηση των επαγγελματιών ως ανώτερων και υποδεέστερων κοινωνικά
4. η στάση απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες
5. οι ταξικές διακρίσεις
6. η υποτίμηση της γυναίκας, κυρίως στις υπανάπτυκτες χώρες

Αίτια του ρατσισμού

1. Η λειτουργία των φορέων κοινωνικοποίησης (οικογένειας, παιδείας, κλπ)
 - αναπαράγει και διαιωνίζει στερεότυπα και προκαταλήψεις
 - εμποτίζει τη συνείδηση των νέων, σε μια εύπλαστη ηλικιακή φάση της ζωής τους, με πνεύμα διακρίσεων.
2. Το χαμηλό επίπεδο παιδείας
 - απουσία κριτικής προσέγγισης των πραγμάτων
 - αντιεπιστημονική θεώρησή τους

Οι άνθρωποι γίνονται εύκολα θύματα προπαγάνδας, οπαδοποιούνται και υιοθετούν ρατσιστικές αντιλήψεις

3. Η ανεργία και τα δυσεπίλυτα κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα
 - εξωθούν σε ρατσιστική στάση απέναντι σε άτομα άλλης φυλής ή εθνικότητας, που γίνονται τα εξιλαστήρια θύματα
 - προκαλούν παθογενή κοινωνική συμπεριφορά (βία, εγκληματικότητα κλπ) ομάδων μεταναστών και αναπτύσσουν τα ξενοφοβικά σύνδρομα των γηγενών πληθυσμών.

4. Η κρίση των αξιών και η ηθική εξαχρέιση που παρατηρείται στο πλαίσιο της σύγχρονης καταναλωτικής και ανταγωνιστικής κοινωνίας
 - το πνεύμα του εύκολου πλουτισμού (το ιδανικό του ελάσσονος μόχθου) οδηγεί σε απάνθρωπες συμπεριφορές
 - ο άνθρωπος, συχνά, αντιμετωπίζεται ως μέσο και όχι ως αυθύπαρκτη αξία
5. Η αρνητική λειτουργία της πολιτικής ζωής
 - ο ρατσισμός αξιοποιείται ως μέσο αποπροσανατολισμού των πολιτών από τα πραγματικά προβλήματα. Ορισμένοι ηγέτες καλλιεργούν αίσθημα ξеноφοβίας για λόγους εσωτερικής «κατανάλωσης» και κομματικής αξιοποίησής της
 - μερικοί πολιτικοί για ψηφοθηρικούς λόγους προβάλλουν εθνικιστικές αντιλήψεις.
6. Ο φόβος της πολιτιστικής αφομοίωσης και αποεθνοποίησης. Στην εποχή μας
 - η επιχειρούμενη παγκοσμιοποίηση με τα ισοπεδωτικά της χαρακτηριστικά λειτουργεί ως παράγοντας πολιτιστικής αλλοτρίωσης των λαών
 - τα μεταναστευτικά ρεύματα εμφανίζονται να απειλούν την εθνική ομοιογένεια των χωρών υποδοχής.
7. Η συμπλεγματική προσωπικότητα ορισμένων ατόμων επιδιώκει την αυτοεπιβεβαίωσή της
 - υπερτονίζοντας τα αρνητικά στοιχεία των άλλων
 - «κατασκευάζοντας» υποτιμητικά γνωρίσματα.